

Oređownik Urzędowy

powiatu rawickiego

Przedpłata kwartalna 1.50 zł.

Wychodzi raz w tygodniu.

88. Rozp. policyjne dot. ochrony dróg publicznych oraz bezpieczeństwa i porządku ruchu publicznego na obszarze Województwa Poznańskiego.

89. Kontumacja psów.

90. Zarybianie wód ikłą sandacza

91. Sprostowanie.

88. Rozporządzenie policyjne dotyczące ochrony dróg publicznych oraz bezpieczeństwa i porządku ruchu publicznego na obszarze Wojewódz. Pozn.

Skorowidz

Część I. Zakaz niszczenia i zanieczyszczenia dróg publicznych §§ 1—30.

Część II. Bezpieczeństwo ruchu publicznego i ogólne przepisy o ulicach §§ 31—58.

Część III. Porządek ruchu publicznego:

A. Ruch w ogólności §§ 59—83,

B. Ruch pojazdów konnych §§ 84—98,

C. Ruch pojazdów mechanicznych §§ 99—113,

D. Dorożki konne i samochodowe § 114,

E. Tramwaje § 115,

F. Ruch rowerów §§ 116—121,

G. Wózki ręczne lub ciągnięte przez psy §§ 122—123,

H. Zwierzęta §§ 124—129.

Część IV. Zlecenia organów wykonawczych § 130.

Część V. Przepisy wykonawcze, karne i końcowe §§ 131—133.

Na zasadzie postanowień §§ 6, 12 i 15 ustawy o zarządzie policyjnym z dnia 11 marca 1850 r. (Zb. Ust. pr. str. 265), §§ 137 i 139 ustawy o ogólnym zarządzie kraju z dnia 30 lipca 1883 r. (Zb. ust. pr. str. 165), art. 5 i 10 ustawy z dnia 7 października 1921 r. o przepisach porządkowych na drogach publicznych (Dz. Ust. Rz. P. nr. 89, poz. 656) i § 3 rozporządzenia Min. Robót Publicznych i Min. Spraw Wewnętrznych z dnia 26 czerwca 1924 r., regulującego używanie i ochronę dróg (Dz. Ust. Rz. Pol. nr. 61, poz. 611) rozporządzam za zgodą Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Poznaniu na obszar Województwa Poznańskiego co następuje:

CZĘŚĆ I.

Zakaz niszczenia i zanieczyszczenia dróg publicz.

Zakaz niszczenia i uszkodzania dróg publicznych.

§ 1.

Zabrania się niszczyć i uszkodzać drogi publiczne oraz wszelkie przynależności i urządzenia dróg i ulic, a więc mosty, słupki ochronne, drogowskazy, tablice ostrzegawcze, drzewa przydrożne, żywopłoty, ogrodzenia, burty, rowy, pasy za rowami, nasypy, budynki, ścieżki w parkach i alejach, rogatki, bruki, ścieki, studnie, latarnie, wodomierze, barjery, słupy do ogłoszeń, pomniki, posągi itp.

Włóczenie przedmiotów po drogach.

§ 2.

Zabrania się włóczenia po drogach publicznych wszelkich przedmiotów, mogących psuć drogę. Przedmioty takie winny być wiezione na kołach lub saniach.

Szerokość żelaznych obrczy kół u wozów.

§ 3.

Szerokość żelaznych obrczy kół pojazdowych, jeżdżących po drogach bitych, winna wynosić conaj-

mniej 10 cm. dla wozów, służących w celach zarobkowych dla przewozu ciężarów lub osób, przy zaprzęgu 4 lub więcej koni, a 8 cm. dla tychże wozów przy zaprzęgu 2 lub 3 koni. W każdym razie szerokość obrczy kół winna być taka, aby ciśnienie kół nie przekraczało 150 kilogramów na centymetr bieżący szerokości obrczy.

Powierzchnia żelaznych obrczy, stykająca się z jezdnią, winna być zupełnie gładka, wyjątki zaś dopuszczalne są tylko dla maszyn rolniczych, ciągniętych po drogach, jednakże koła takich maszyn nie powinny posiadać nierówności, niszczących nawierzchnię drogi.

Pojazdy, będące obecnie w ruchu, winny być dostosowane do powyższych przepisów w terminie do dnia 1 sierpnia 1929 r.

Hamowanie wozów.

§ 4.

Do hamowania wozów zabrania się używać łańcuchów, haków lub innych przyrządów, któreby niszczyły drogę. Wyjątkowo urządzenia takie mogą być używane podczas gołoledzi.

(Przepisy o hamulcach zawarte są w § 85.)

Otwarte ogniska i popasy.

§ 5.

Zabrania się rozkładać otwarte ogniska w odległości mniejszej niż 150 metrów od mostów drewnianych lub konstrukcji mieszanej żelazno-drewniej, zaopatrzonych w odpowiednie tablice ostrzegawcze, oraz palić tytoń na takich mostach. Również zabrania się przechodzić lub przejeżdżać z ogniem lub niezamkniętem paleniskiem maszyn po mostach z drewnianymi podkładami albo rozniecać ogień, zakładać popasy i noclegi pod wszelkimi mostami.

Wypasanie bydła.

§ 6.

Zabrania się trącić rowy, skarpy (stoki) nasypów i wykopów, pasy przydrożne, przejeżdżać przez nie, przepędzać i wypasać bydło, zwierzęta pociągowe, trzodę i ptactwo domowe, skopywać pobocza (burty) i skarpy, zasypywać rowy, kanały i przepusty drogowe oraz zaorywać lub przekopywać drogę bez wiedzy i zgody właściwego zarządu drogowego.

Użytkowanie trawy z rowów.

§ 7.

Zabrania się osobom nieuprawnionym korzystać z trawy, rosnącej w rowach przydrożnych lub na skarpach, poboczach i pasach przydrożnych.

Składanie materiałów i narzędzi na drogach.

§ 8.

Zabrania się bez pozwolenia właściwego zarządu drogowego wzgl. miejscowej władzy policyjnej skła-

dać na drogach publicznych (ulicach miast) wszelkiego rodzaju materiały, narzędzia, towary itp. Zakaz powyższy nie dotyczy chwilowego a koniecznego złożenia przedmiotów przy naładowaniu lub przeładowaniu. Chwilowe złożenie przedmiotów nie może jednak tamować ruchu osobowego i kołowego oraz zanieczyszczać drogi.

Zakaz zanieczyszczania dróg publicznych

§ 9.

Zabrania się zanieczyszczania wszelkich dróg publicznych (dróg, ulic, placów, promenad, plantacji, mostów itp.) przez wyrzucanie lub rozsypywanie ziemi, błota, nawozu, śmieci, zielska, wiorów, papierów, ogryzków owoców; pozostawiania padłych zwierząt, wylwanie nieczystości, sprowadzanie odpływów z urządzeń gospodarskich lub fabrycznych, urządzanie na miejscach otwartych śmietników i zbiorników mierzwy przy drogach publicznych wzgl. ulicach, w odległości nie mniejszych jak 30 m. — na wyjątki konieczne może zezwolenia udzielić miejscowa władza policyjna — wreszcie przez rzucanie wszelkich przedmiotów i materiałów, mogących kaleczyć nogi ludzi i zwierząt lub rwać obręcze gumowe pojazdów, jakoto gruzu, gwoździ, drutu, ułamków metali, szkła itp.

Jeżeli przy ładowaniu towarów lub materiałów, wywożeniu nawozu, zwózce produktów rolnych, zwłaszcza siana i słomy z pól, lub wskutek jakiego wypadku nastąpiło zanieczyszczenie drogi publicznej (ulicy), zanieczyszczający winien oczyścić ją niezwłocznie na własny koszt.

Za wykonanie powyższego przepisu odpowiedzialni są przewoźcy ładunki i właściciel ładunków solidarnie. Jeżeli go nie można odnaleźć i natychmiast sprowadzić, natenczas spada obowiązek natychmiastowego oczyszczenia na osobę, zobowiązaną do regularnego czyszczenia ulicy (zobacz § 12).

Tłuczenie kamieni.

§ 10.

Robotnicy, zatrudnieni na drogach publicznych przy tłuczeniu kamieni na żwir, są obowiązani chronić drogę plecionkami (matami słomianymi), aby kamienie tłuczone nie padały na jezdnię.

Padlina.

§ 11.

Zwierzęta, które padły na drodze publicznej, winien właściciel usunąć natychmiast a najpóźniej w przeciągu 3 godzin w miastach, w przeciągu 12 godzin w zabudowanych gminach, a w przeciągu 24 godzin w miejscowościach niezabudowanych.

O ile właściciel tego zaniecha, zostanie padlina usunięta na jego koszt na zarządzenie organów urzędu policyjnego wzgl. zarządu gminnego.

Odnośnie do padliny bezpańskiej obowiązany jest do usunięcia jej w odpowiedni sposób zarząd gminny wzgl. przetwórcie padlin — rakarnie — z tytułu ewentl. kontraktów, pozawieranych z odnośnymi Wydziałami Powiatowymi, działającymi w imieniu poszczególnych gmin powiatu. Miejscowa władza policyjna czuwa nad wykonaniem tego.

O ile zarząd gminny wzgl. rakarnie zaniechają terminowego usunięcia padliny, usunięcie zarządzi na koszt gminy wzgl. odnośnej rakarni miejscowa władza policyjna.

Czyszczenie ulic.

§ 12.

Zarządy gminne lub w razie powzięcia odnośnej uchwały w myśl art. 10 ustawy z dnia 7 października 1921 r. o przepisach porządkowych na drogach publicznych (Dz. U. R. P. nr. 89, poz. 656) właściciele

i dzierżawcy wszelkich nieruchomości, lub przez nich wyznaczone osoby winny ścieki i chodniki, położone przed ich nieruchomościami oraz do nich należąca część (połowę) jezdni w miastach codziennie, a na wsi przynajmniej raz w tygodniu, a to środę lub sobotę najpóźniej do godz. 6 latem, od 1 kwietnia do 30 września, a zimą, od 1 października do 31 marca, najpóźniej do godz. 7,30 starannie zamieść i oczyścić.

Przed zamiataniem należy bruk skropić wodą.

Jeżeli w jednym w powyżej wymienionych dni przypada urzędowo uznane święto, należy czyszczenie ulicy wykonać dnia poprzedniego między godz. 18 a 19.

Zarządy gminne wzgl. właściciele nieruchomości lub zastępcy są obowiązani usuwać zielsko, wyrastające przed ich nieruchomościami pomiędzy kamieniami brukowanymi, w ściekach lub na chodnikach.

Podczas suchego powietrza a mianowicie podczas wichrów i upałów wini właściciele nieruchomości ulice i chodniki skropić należycie wodą, aby zapobiec kurzawie.

Zarządy gminne wzgl. właściciele nieruchomości są obowiązani oprócz przepisanej regularnego czyszczenia ulic wykonywać je po zatem:

- a) po każdorazowym zanieczyszczeniu ulicy, ścieku lub chodniku z powodu jakichkolwiek okoliczności;
- b) na każdorazowy formalny nakaz władzy policyjnej.

Zanieczyszczanie kanalizacji.

§ 13.

Surowo zabrania się zanieczyszczanie kanalizacji przez rzucanie do niej śmieci, żelaza, szmat, kamieni i tp. stałych przedmiotów.

Karmienie zwierząt roboczych na drogach publicznych.

§ 14.

Karmienie zwierząt roboczych na drogach publicznych sposobem, zanieczyszczającym drogi, jest wzbronione.

Zrzucanie gruzów budowlanych.

§ 15.

Zrzucanie gruzów budowlanych z górnych pięter jest wzbronione. Gruzy należy znosić lub spuszczać w szczelnie zamkniętych koszach i poprzecznym ich skropieniu.

Zrzucanie śniegu z dachów.

§ 16.

Wyrzucanie śniegu z podwórza na ulicę jest niedozwolone. Przy zrzucaniu śniegu i lodu z dachów i ścieków dachów obowiązują następujące przepisy:

1. część chodnika wzgl. jezdni, zagrożona zesuwaną się warstwą śniegu, winna być odpowiednio odgradzona;
2. podczas zrzucania śniegu z dachów na ulicę powinno znajdować się w pobliżu osoba, któraby ostrzegała przechodzących o grożącym niebezpieczeństwie;
3. zrzucony z dachu śnieg i lód powinien być niezwłocznie z chodnika usunięty. (Zobacz § 21.)

Chodniki podczas gołoledzi.

§ 17.

Chodniki powinny być stale czyszczone z śniegu i lodu szczególnie po śnieżyicy. W czasie gołoledzi winien chodnik codziennie do godziny 8-mej rano oraz każdorazowo po nastaniu gołoledzi być wysypany piaskiem lub popiołem albo trocinami.

Saneczki dla dzieci, ślizganie się wrotki.

§ 18.

Saneczkowanie lub ślizganie się na chodnikach jak wogóle w miejscach policyjnie zakazanych oraz, w których tamowałyby to zwołanie ruchu przechod-

niów lub narażało ich na jakiegokolwiek przykrości, jest wzbronione. Bieganie na wrotkach (rolkach) po chodnikach jest zakazane.

Woda deszczowa.

§ 19.

Woda deszczowa, ściekająca z dachów, winna być w taki sposób odprowadzona, ażeby nie tamowała swobodnego ruchu przechodniów i nie narażała ich na przykrości.

Przy nowych budowlach i przebudówkach domów, stojących przy ulicy, winna być woda ściekająca z dachu, odprowadzona rynnami do ścieku poprzez chodnik zapomocą lanych rur żelaznych.

Odpowiedzialność.

§ 20.

Odpowiedzialność za przestrzeganie przepisów zawartych w §§ 12—19 ponoszą zarządy gminne lub właściciele nieruchomości i ich zastępcy solidarnie.

Właściciele nieruchomości, nie mieszkający w jej obrębie, są uprawnieni wyznaczyć za zgodą Miejskiego Urzędu Policynego osobę, zamieszkujejącą w obrębie teje nieruchomości lub w jej pobliżu, któraby wzięła na siebie odpowiedzialność za spełnienie wymienionych powyżej obowiązków właściciela nieruchomości. Nazwisko takiej osoby winno być podane do wiadomości władz policyjnych. Władza policyjna ma prawo niedpowiednich zastępców nie uznać, jak również udzieloną zgodę cofnąć.

Czyszczenie ścieków.

§ 21.

Podczas mrozu i odwilży powinny być ścieki oczyszczane z śniegu i lodu w taki sposób, ażeby woda nie mogła zbierać się w większej ilości na ulicy lub chodnikach.

Śnieg i lód, nagromadzony wskutek czyszczenia ulic i ścieków, należy ułożyć kupami na ulicy przy ścieku, ale nie przy narożnikach ulic.

Zanieczyszczanie zbiorników wody.

§ 22.

Mycie czegokolwiek w publicznych sztucznych zbiornikach wody i wogóle wszelkie zanieczyszczanie tych zbiorników jest wzbronione.

Niedozwolone wylwanie do ścieków.

§ 23.

Odprowadzanie z podwórz lub wylwanie wszelkich nieczystości a mianowicie płynów, które wydzielają przykrą woń lub osad, na ulice, place publiczne i do ścieków ulicznych jest zakazane. Płyny te winne być odprowadzone wzgl. wylwane do zamkniętej kanalizacji a w razie jej braku do specjalnego zbiornika w podwórz. Zbiornik ten winien odpowiadać przepisom policyjno-budowlanym.

Mierzwa i odchody.

§ 24.

Wśród i w pobliżu zabudowań gmin wiejskich i miejskich wywóz mierzwy i wszelkiego rodzaju odchodów na pola, łąki i ogrody jest ze względów higienicznych tylko wtedy dozwolony, jeżeli natychmiast zostaną zaorane lub w inny sposób dostatecznie ziemią przykryte.

Wywóz nieczystości z dołów klozetowych musi być zawsze bez zbyt długich przerw wykonywany w miastach w nocy, po wsiach wczesnym rankiem.

Śmieci i popiół w realnościach należy składać w szczelnych i ogniochronnych śmietnikach wykonanych według obowiązujących przepisów policyjno-budowlanych. Władze policyjne mają prawo wymagać ustawienia takiego śmietnika w każdej realności w miastach. Wywóz śmieci winien się odbywać

wczesnym rankiem, pomiędzy godz. 5—6 rano, przy czym wozy należy szczelnie przykryć, aby nie wydzielaly przykrej woni.

Trzepanie dywanów i wieszanie bielizny.

§ 25.

Trzepanie dywanów, materaców, przewietrzanie pościeli, wieszanie bielizny itp. na ulicy lub na balkonach, w drzwiach lub oknach jest wzbronione.

Uszkodzanie urządzeń ogrodów publicznych wzgl. drzew przydroż.

§ 26.

Wogrodach i plantach publicznych wzbronione jest:

1. uszkodzanie drzew, krzewów, koszów, słupków przy drzewkach alejowych itp. urządzeń ochronnych dla roślin,
2. skubanie i zrywanie kwiatów, liści i łamanie gałęzi
3. chodzenie po trawnikach, kwietnikach, klombach i grządkach,
4. strząsanie drzew, wspinanie się na drzewa, rzucanie na drzewa kamieniami, kijami i innymi przedmiotami,
5. wytaczanie soków z brzoź i drzew iglastych.
6. zanieczyszczanie i uszkodzanie ławek,
7. wygrabianie opadłych liści przez osoby nieuprawn.

Ogrodzenia przy ulicach.

§ 27.

Przechodzenie przez ogrodzenia, znajdujące się przy ulicach, siadanie na te ogrodzenia i chodzenie po nich jest wzbronione.

Niedozwolone noclegi.

§ 28.

Leżenie i nocowanie na promenadach i plantacjach nie jest dozwolone.

Ławki przeznaczone do użytku publicznego

§ 29.

Przenoszenie przez osoby niepowołane w inne miejsca ławek, ustawionych dla użytku publicznego na placach, w ogrodach publicznych i wzdłuż promenad, jest zabronione.

Latarnie.

§ 30.

Zamykanie i otwieranie hydrantów wodociagowych, kurków gazowych przy publicznych latarniach, zapalanie i gaszenie latarni publicznych, usuwanie lub gaszenie latarni służących do oświetlania wozów, rusztowań budowlanych, przez osoby do tego nieuprawnione jest zakazane.

CZĘŚĆ II.

Bezpieczeństwo ruchu i ogólne przepisy o ulicach.

Przez nazwę „ulica“ należy rozumieć w niniejszem rozporządzeniu wszelkiego rodzaju drogi, ulice, uliczki, place, promenady, przejścia i mosty, o ile dostępne są dla ruchu publicznego, nie wykluczając ulic i dróg itd., stanowiących własność prywatną.

Zajmowanie ulicy w celach budowlanych

§ 31.

Dla zajęcia ulicy w celach budowlanych itp. potrzebne jest specjalne pozwolenie miejscowej władzy policyjnej wzgl. zarządu drogowego.

Podczas używania ulicy lub części ulicy w celach budowlanych powinna przestrzeń zajęta być należycie ogrodzona i zaopatrzona w znaki ostrzegawcze, a podczas ciemności dostatecznie oświetlona. Miejsca rozkopane powinny być otoczone z wszystkich stron barjerami i oświetlone.

§ 32.

Właściciele nieruchomości, położonych przy ulicach, lub zarządzający nimi, są obowiązani oznaczyć swoje nieruchomości numerami, podanymi przez miejscową władzę policyjną. Numery powinny być umieszczone na tablicach wielkości conajmniej 15X15 cm. białymi liczbami na niebieskiem tle i winny mieć 10 cm. wysokości. Tablice z numerami należy umieścić na domach po prawej stronie od wejścia głównego lub bocznego, a przy wejściach przez ogrodę, na ogrodzeniu po prawej stronie wejścia na wysokości nie więcej niż 3 metry od ziemi. Wyjątki nastąpić mogą jedynie za pozwoleniem miejscowej władzy policyjnej. Właściciele lub zarządzający winni numery utrzymywać w należytych stanie stosownie do powyższych przepisów, a na zarządzenie miejscowej władzy policyjnej odpowiednio numery te oświetlać.

Wszelkie sienie i schody budynków, w których mieszczą się mieszkania lub warsztaty, winni właściciele domów lub ich zastępcy oświetlać silnym światłem, od zmroku aż do czasu zamknięcia wejścia.

Na zarządzenie wzgl. rozporządzenie miejscowej władzy policyjnej właściciele lub zarządzający domami mieszkalnymi są obowiązani wywiesić w sieni głównego wejścia na widocznym miejscu tablicę ze spisem zamiesz. w domu lokatorów, z podaniem piętra zamieszkania lokatora oraz numeru mieszkania. (Mieszkanie winno być oznaczone numerami kolejnymi).

Rozkopywanie ulic

§ 33.

Wszelkie roboty ziemne na ulicach lub chodnikach są dopuszczalne tylko na podstawie specjalnego zezwolenia właściwego zarządu drogowego lub zezwolenia miejscowej władzy policyjnej wydanego w porozumieniu z zarządem drogowym i mogą być przeprowadzane tylko przy ścisłym przestrzeganiu warunków tych zezwoleń.

Gotowanie smoły itp.

§ 34.

Bez zezwolenia miejscowej władzy policyjnej wzgl. zarządu drogowego nie wolno gotować na ulicy smoły, asfaltu, gasić wapna itp.

Kotły używane do gotowania smoły muszą posiadać szczelnie zamykającą żelazną pokrywę. Podczas gotowania należy mieć pod ręką piasek, którego ilość winna odpowiadać wielkości kotła. Do podpalenia w kotle nie wolno używać paliwa wydzielającego dym w nadmiernej ilości.

Rąbanie drewna opałowego itp.

§ 35.

Rąbanie drewna opałowego, piłowanie, przygotowywanie budulca, kucie koni, wogóle wykonywanie wszelkich robót na ulicach jest wzbronione.

Ploty z drutu kolczastego.

36.

Ploty z drutu kolczastego i wszelkie ogrodzenia, mające ostre końce, mogą być przy ulicach i ścieżkach ustawione tylko w taki sposób, ażeby nie narażały przechodniów na okaleczenie lub uszkodzenie odzieży.

Przenoszenie ostrych narzędzi, luster itp.

§ 37.

Wszelkiego rodzaju ostre narzędzia jak: kosy, piły, sierpy itp. a także lustra powinny być w czasie przenoszenia ich przez ulicę należycie przykryte.

Oświetlanie transportów podczas ciemności

§ 38.

Przenoszenie desek, belek, dragów żelaznych itp. w ciemności dozwolone jest tylko pod warunkiem należytego oświetlenia ich latarniami.

Rzucanie, strzelanie, trzaskanie itp.

§ 39.

Nie wolno w miejscach publicznych i na ulicach rzucać śniegiem, kamieniami lub innymi przedmiotami, strzelać z broni palnej, łuków, pukawek, zapalać ogni bengalskich i rakiet, trzaskać z bicia, łowić z mostów ryby na wędkę, puszczać latawców itp.

Również zabrania się, zwłaszcza po godz. 22, hałasować na ulicach i placach publicznych, śpiewać, grać na instrumentach itp.

Nie wolno rzucać na chodniki palących się papierosów, zapalek, pestek i ogryzków owoców.

Przedmioty świeżo pomalowane.

§ 40.

Świeżo pomalowane przedmioty, narażające przechodniów na powalenie odzieży, winny być oznaczone kartą umieszczoną w sposób wpadający w oczy, dobrze przymocowaną, z wyraźnym napisem: „Świeżo pomalowane“.

Bezpieczeństwo przechodniów.

§ 41.

Nie wolno przy oknach, wychodzących na ulicę, ustawiać lub zawieszać bez dostatecznego przymocowania przedmiotów, które w razie spadnięcia mogłyby przechodniów skaleczyć lub uszkodzić ich ubranie.

Wszelkie ozdoby i gzymsy przy budynkach powinny być dostatecznie przymocowane i stale nadzorowane.

W czasie odwilży, śnieg osuwający się z powierzchni dachów, należy usunąć zgodnie z przepisami § 16 niniejszego rozporządzenia.

Markizy nad oknami.

§ 42.

Nie jest dopuszczalne, żeby markizy nad drzwiami i oknami parterowymi wystawały poza chodnik na jezdnię lub żeby zawieszane były niżej 2,34 m. ponad chodnikiem.

Przymocowanie drzwi, okiennic itp. otwierających się na ulicę.

§ 43.

Drzwi, okna, okiennice, klapy itp. mieszkań parterowych, otwierające się na ulicę, winny być zawsze w razie otwarcia tak przymocowane, żeby nie tamowały ruchu przechodniów i nie narażały ich na skaleczenie lub nie uszkadzały ich odzieży.

Ogrodzenie.

44.

Właściciele gruntów i budynków są obowiązani należące do nich budynki, ploty, drzewa, żywopłoty lub inne ogrodzenia, znajdujące się przy ulicach, utrzymywać w takim stanie, by z tego powodu ruch uliczny nie doznał przeszkód i wygląd zewnętrzny miasta na tem nie ucierpiał.

Właściciele nieruchomości są zobowiązani zezwalać na umieszczenie na swych realnościach tablic latarni, wskaźników wysokości i innych przedmiotów, służących dla celów publicznych i nie są uprawnieni do żądania za to osobnego wynagrodzenia.

Nadzór nad osobami umysłowo chorymi.

§ 45.

Osob, umysłowo chorych, których stan jest niebezpieczny dla otoczenia, nie wolno zostawiać bez nadzoru na ulicach, w ogrodach i miejscach publicznych

Miejsce zabaw dla dzieci.

§ 46.

Osoby, czuwające nad dziećmi w ogrodach publicznych i plantacjach, winni przebywać z dziećmi i wózkami dziecięcymi w miejscach specjalnie do zabaw dla dzieci przeznaczonych.

Przewóz mięsa.

§ 47.

Mięsa nie wolno przewozić razem z żywym bydłem w jednym wozie, chyba, że wóz ten jest tak urządzony, że zapobiega jakiegokolwiek styczności bydła z mięsem i zanieczyszczeniu mięsa przez bydło.

Mięso oraz wszelkiego rodzaju przetwory mięsne, przewożone na drogach publicznych, muszą być czysto nakryte albo być przewożone w zamkniętych skrzyniach i wogóle w taki sposób, aby muchy, kurzy i inne nieczystości nie miały doń przystępu.

Zabrania się sadzania ludzi i zwierząt na mięsie, chociażby było przykryte, poza temi wypadkami, kiedy mięso przewozi się wozem przykrytym szczelnem wiekiem. Wozy wzgl. skrzynie do przewożenia mięsa i wyrobów mięsnych winny być nazewnątrz wybite cynową blachą i przed każdorazowem używaniem czysto wymyte. Nie wolno ich używać do przewożenia innych przedmiotów.

Skrzynki i latarnie wystawowe, godła i t. p.

§ 48.

Dla umieszczenia skrzynek i latarni wystawowych oraz godła (szyldów) wszelkiego rodzaju należy uzyskać zezwolenie miejscowej władzy policyjnej. Zezwolenie to może być udzielone z zastrzeżeniem każdoczesnego cofnięcia.

Na kratach ogródowych przed domami nie wolno umieszczać godła.

Afisz e plakaty i t. p.

§ 49.

Rozdawanie, noszenie i nalepianie afiszów, plakatów i wszelkiego innego rodzaju ogłoszeń i reklam jakoteż kolportowanie (sprzedaż) wszelkich czasopism i druków (ulotek) jest dozwolone tylko po poprzednim uzyskaniu zezwolenia miejscowego urzędu policyjnego.

Zrywanie i uszkodzanie afiszów itp. jest wzbronione.

Reklama świetlna.

§ 50.

Wszelkiego rodzaju ogłoszenia i reklamy świetlne, widoczne z ulicy i wykonywane za pomocą reflektorów, dopuszczalne są tylko za zezwoleniem władzy policyjnej.

Oświetlenie gospód i wyszynków.

§ 51.

Właściciele wzgl. dzierżawcy hotelów, restauracyj, gospód i wyszynków obowiązani są umieścić przy wejściu latarnię jasno świecącą lub lampę i zapalać ją po zachodzie słońca, a gasić dopiero po zamknięciu lokalu.

Wystawy tamujące ruch publiczny.

§ 52.

Nie wolno wystawiać i umieszczać przy domach albo w oknach przedmiotów lub urządzeń, które mogłyby wywołać zbiegowisko i zatamować ruch uliczny. Również nie wolno wystawiać przedmiotów, szpecących wygląd miasta.

Sprzedaż uliczna, licytacja.

§ 53.

Wszelki handel na ulicy poza obrębem miejsc targowych i czasu targowego jest dopuszczalny tylko na postawie specjalnego zezwolenia miejscowej władzy policyjnej na miejscach w zezwoleniu oznaczonych. Przed udzieleniem takiego zezwolenia miejscowa władza policyjna winna porozumieć się z właściwym zarządem drogowym.

Zalecanie towarów przez wywoływanie lub zatrzymywanie przechodniów jest wzbronione.

Sprzedaż licytacyjna na ulicach, w miejscach publicznych a także w prywatnych przy drzwiach otwartych na ulicę jest dopuszczalna tylko za zezwoleniem władzy policyjnej.

Muzyka na ulicach.

§ 54.

Wszelkie przedstawienia i muzyki na ulicach z wyjątkiem muzyki wojskowej są dopuszczalne tylko za zezwoleniem władzy policyjnej.

Pozostawianie niezaprzeżonych wozów, sań, wózków, taczek na ulicy.

§ 55.

Wozów niezaprzeżonych, sań, wózków ręcznych i taczek nie wolno pozostawiać bez nadzoru na drogach publicznych (i ulicach). Wyjątki są dopuszczalne tylko za zezwoleniem zarządu drogowego wzgl. miejscowej władzy policyjnej i przy przestrzeganiu zarządzonych środków bezpieczeństwa. Wozy, zatrzymujące się na drodze, winny zjechać na prawą stronę w kierunku jazdy.

Wyładowywanie wozów.

§ 56.

Wyładowywanie i załadowywanie wozów na ulicy jest tylko wtedy dozwolone, jeżeli dana nieruchomość nie posiada odpowiedniego wjazdu lub podwórza. W takim razie należy rozpocząć ładowanie natychmiast po zajechaniu wozu i dokonać ładowania bez przerwy, poczem należy wóz niezwłocznie usunąć, a ulicę doprowadzić do porządku.

Rzucanie lub przerzucanie przedmiotów z wozów przez chodnik jest zabronione.

Wyładowywanie węgla, piasku, cegły itp.

§ 57.

Wyładowywanie węgla, torfu, wapna, piasku, cegły itp. na ulicy winno się odbywać w taki sposób, aby jaknajmniej wstrzymywało ruch zwłaszcza na chodnikach. Bez uzasadnionego powodu nie wolno rzucać materiałów tych na ulicę, lecz należy je przynieść wprost do miejsca ich przeznaczenia.

Oświetlanie ulic i placów prywatnych.

§ 58.

Ulice i place prywatne; które są dostępne dla ruchu publicznego, winni być przez właścicieli z nastaniem ciemności oświetlane w taki sam sposób, jak ulice i place publiczne.

CZĘŚĆ III.

Porządek ruchu na drogach publicznych.

A. Ruch w ogólności.

Tamowanie ruchu pieszego.

§ 59.

Do ruchu pieszego służą chodniki na ulicach i drogi na promenadach. Wzbronione są na nich wszelkie czynności, mogące ograniczać albo wstrzymywać ruch publiczny, a więc: wjeżdżanie wozów i zatrzymywanie ich tamże, konna jazda, ruch taczek, prowadzenie bydła, jazda rowerem, prowadzenie rowerów, ruch wózków ręcznych, służących do przewożenia przedmiotów, noszenie wielkich przedmiotów, któreby swemi rozmiarami lub innymi właściwościami mogły przechodniom przeszkadzać.

Psy.

§ 60.

Każdy pies zaopatrzone być musi w obrozę, przy której musi być umieszczona marka kontrolna z numerem rejestracyjnym, wydana przez miejski urząd podatkowy wzgl. wydział powiatowy (powiatowe kasy komunalne, magistrat).

Psy następujących gatunków:

1. psy alpejskie (krotkowłose i długowłose bernardyńskie i ich odmiany).
2. brytany (niemieckie, ulmskie, duńskie i ich odmiany).
3. owczarki szkodzkie i niemieckie psy owczarskie
4. psy nowo-fundlandzkie,
5. buldogi,
6. wielkie charty rosyjskie i inne charty,
7. mieszańcy podanych wyżej ras,
8. psy rzeźnicze wszelkiego rodzaju,
9. psy pociągowe, dopóki są zaprzężone,
10. wszystkie ostre psy,
11. wszystkie psy, których właściciel (posiadacz)

otrzymał odpowiednie polecenie sądowe lub policyjne, muszą na drogach i placach publicznych oraz w miejscach odwiedzanych przez ludzi np. w bramach, sieniach, podwórzach itp. nosić trwałe i stosowne oznaczenie, a pozwalający mu jednak swobodnie oddychać i złapać wodę.

Właściciele psów winni dbać o to, aby ich psy nie biegały luzem na ulicy i w publicznych plantacjach, w miejskich ogrodach wolno psy prowadzić tylko na smyczy. Puszczenie psów w nocy luzem na ulicę jest wzbronione. Również winni właściciele psów dbać o to, ażeby w nocy głośnym bezustannym szczekaniem nie zakłócały spokoju nocnego. Jako czas nocny obowiązuje czas od godziny 22-giej (10 g. wiecz.) do 6-tej godz. rano.

Puszczenie psów luzem na miejscach publicznych i prowadzenie ich tamże podczas jakiegokolwiek rodzaju uroczystości lub zebrań jest zakazane. Również zabrania się surowo wprowadzenia psów na cmentarze, do ogrodów koncertowych itp.

Regulowanie ruchu na chodnikach.
§ 61.

Na chodnikach należy chodzić tylko po prawej stronie. Większym zbiorowiskom osób, pochodom nie wolno używać chodników. Na chodnikach nie wolno iść pod rękę więcej niż dwom osobom. Na mostach należy również chodzić po prawej stronie. Osobom, których odzież brudzi przy zetknięciu się lub farbuję (n. p. kominiarze), nie wolno używać chodników.

Wózki dziecięce i wózki dla chorych.
§ 62.

Ruch wózków dziecięcych oraz wózków dla chorych jest na chodnikach i na ścieżkach w plantach dozwolony, lecz nie wolno tamować ruchu publicznego przez prowadzenie dwóch wózków obok siebie, przystawianie itp.

Zastawienie dróg.
§ 63.

Wszelkie zastawianie chodnika, jezdni i wogóle dróg publicznych np. przy załadowywaniu lub wyładowywaniu beczek lub innych przedmiotów, przez ustawienie drabin itp. jest wzbronione z wyjątkiem w wypadkach przewidzianych w § 56 niniejszego rozporządzenia.

Używanie jezdni.
§ 64.

Na drogach publicznych tylko na jezdniach dozwolone jest jeżdżenie wozami, konna jazda, ruch rowerów i taczek, poganianie lub prowadzenie bydła. Nie wolno jeździć przez ulicę, na której umieszczony jest napis o zamknięciu ruchu.

Miejscowe władze policyjne mogą oznaczyć miejsca, w których specjalne posterunki policji pań-

stwowej będą regulowały ruch publiczny. W wypadkach do regulowania ruchu mogą być użyte posterunki służby drogowej lub wojskowe. Do wskazówek tych posterunków muszą się stosować tak osoby idące pieszo lub jadące konno, jakoteż woźnice pojazdów konnych i kierownicy pojazdów mechanicznych.

Zabrania się pozostawiać dzieci bez opieki na jezdni dróg publicznych, oraz wypuszczać na drogi i plantacje mniejskie zwierzęta i ptactwo domowe. Chwywanie się pojazdu, będącego w ruchu, zwieszanie się u takiego pojazdu i pędzenie za nim jest wzbronione.

Przechodzenie przez jezdnię na drugą stronę.
§ 65.

Przejścia poprzez jezdnię na drugą stronę ulicy (drogi) należy dokonać najkrótszą drogą pod kątem prostym w pobliżu skrzyżowania ulic.

Przechodzić przez jezdnię należy krokiem przyspieszonym, zwracając baczną uwagę najpierw na pojazdy z lewej, a potem z prawej strony.

Usłyszawszy nawoływanie lub sygnał ostrzegawczy, należy obejrzeć się w kierunku głosu i ewentl. zatrzymać się, aby pojazd mógł przejechać. Rozmyślne nieusuwanie się z drogi przed przejeżdżającymi pojazdami jest zabronione.

Nie wolno przebiegać jezdni mimo danego sygnału ostrzegawczego.

Jeżdżenie po szynach tramwajowych.
§ 66.

Pojazdami nie wolno rozmyślnie jeździć po szynach tramwajowych.

Tamowanie ruchu na jezdni.
§ 67.

Podczas jazdy każdy wóz powinien trzymać się prawej strony jezdni. Jeżeli wyjątkowo zachodzi potrzeba jazdy lub zatrzymania wozu po stronie przeciwnej, nie wolno prędzej skręcać w stronę przeciwną ani dłużej się zatrzymywać, niż tego wymaga konieczna potrzeba.

Zatrzymywanie wozu na środku jezdni, na szynach kolejowych, mostach i na przejściach przez torry, przeznaczonych do użytku pieszego oraz przy przystankach tramwajów i autobusów i na skrzyżowaniu dróg (ulic) jest zabronione.

Zatrzymując wozy, należy podjeżdżać jaknajbliżej do ścieki i zważać na to, żeby nie uszkodzić drzew alejowych.

Wymijanie i wyprzedzanie pojazdów.
§ 68.

Wymijanie pojazdów, nadjeżdżających z przeciwnych kierunków, winno odbywać się w ten sposób, że każdy trzyma się prawej strony jezdni.

Wyprzedzanie pojazdów, jadących w tym samym kierunku, następuje na lewo i to klusem. Tramwaje należy wyprzedzać na prawo, a tylko wtedy na lewo, jeżeli pojedynczy tor tramwajowy znajduje się tuż przy samym chodniku. Przy wyprzedzaniu należy zachować konieczną w tym razie ostrożność.

Wzbronione jest wyprzedzanie na skrzyżowaniach ulic, mostach i znacznych spadkach oraz przed przystankami tramwajów i autobusów, lub jeżeli wskutek nadjeżdżania wozów od strony przeciwnej, droga jazdy jest lub będzie ścieśniona.

Wzbronione jest przeciwdziałanie wyprzedzaniu jak również bicie cudzych koni. Nieusuwanie się pojazdów na prawą stronę jezdni na sygnał, dany przez samochód wyprzedzający, jest wzbronione.

Skręcanie.

§ 69.

Skręcać w poprzeczną ulicę w prawo należy małym łukiem przy brzegu prawego chodnika. Skręcać w lewo należy dużym łukiem, trzymając się jak najbliższej prawego chodnika i objeżdżając punkt skrzyżowania się ulic (posterunek policyjny, latarnię, słup, wysepkę, skwer).

Porządek ruchu na jezdni.

§ 70.

Pojazdy, posuwające się wolno: wozy ciężarowe, wózki ręczne, rowery i inne, winny zajmować miejsce na jezdni przy samym chodniku prawym, dalej powinny się posuwać pojazdy szybsze: samochody ciężarowe, pojazdy osobowe konne itp., a na środku jezdni samochody osobowe i motocykle.

Prowadzenie dwóch pojazdów rzędem obok siebie jest wzbronione.

Twarda nawierzchnia na drogach bitych i brukowanych.

§ 71.

Ruch pojazdów zaprzęgowych i zwierząt pędzonych lub prowadzonych na drogach bitych i brukowanych winien odbywać się na twardej nawierzchni. Nie na twardej nawierzchni ruch ten może się odbywać tylko tam, gdzie istnieją letnie tory.

Oddziały wojskowe, pochody, straż pożarna.

§ 72.

Oddziałom wojskowym, publicznym pochodom, pogrzebom, wozom pocztowym oraz wozom straży pożarnej i samochodom sanitarnym winny inne pojazdy, taczki itp. ustąpić z drogi, a w braku miejsca do ustąpienia zatrzymać się, dopóki nie przejdą wzgl. przejadą.

Wszelkie pochody itp. winny wozom straży pożarnej, których zbliżanie się oznajmia sygnał dzwonnka lub paląca się pochodnia oraz samochodom sanitarnym ustępować względnie zatrzymać się, póki nie przejadą.

Przejeżdżanie przez kolumnę wojska lub straży pożarnej jest wzbronione.

Wąska droga jazdy.

§ 73.

Jeżeli droga jezdna jest tak wąska, że jechanie dwóch wozów obok siebie jest niemożliwe, nie wolno na nią wjeżdżać tak długo, dopóki woźnica wzgl. szofer nie przekona się, że droga jest wolna.

Jazda wolna.

§ 74.

Powoli jechać należy przez mosty, bramy, wjazdy i wyjazdy, przy skręcaniu z jednej ulicy na drugą, na wąskich i spadzistych ulicach oraz wszędzie tam, gdzie jest ożywiony ruch wozów, jeźdźców i przechodniów, a przedewszystkiem tam, gdzie to jest przez odpowiedni napis nakazane.

Szybka jazda.

§ 75.

Szybkość pojazdów konnych i mechanicznych na drogach publicznych nie może zagrażać bezpieczeństwu jadących osób i musi być taką, aby woźnica wzgl. kierowca w każdej chwili i przy wszelkich okolicznościach mógł dostosować się do wymagań bezpieczeństwa ruchu publicznego oraz ochrony dróg i mostów.

Pojazdom mechanicznym, których waga wraz z ładunkiem przekracza 3000 kg., zabrania się poruszać z szybkością większą niż 25 km. na godzinę.

W miejscowościach zabudowanych wolno jechać konnym pojazdom osobowym z szybkością nie większą niż 12 km. na godzinę, mechanicznym pojazdom

osobowym z szybkości nie większą niż 25 km. na godzinę, a ciężarowym z szybkością nie większą niż 15 km. na godzinę.

Na skrzyżowaniach dróg ostrych skrętach i podczas mgły, gołedzi, na wszystkich miejscach spadzistych, niebezpiecznych lub śliskich, wolno jest jechać z szybkością nie większą niż 10 km. na godzinę.

Przez wszystkie mosty drewniane o długości ponad 20 m. zabrania się przejeżdżać z szybkością większą niż 6 km. na godzinę (szybkość konia w stępie).

Osoby, prowadzące pojazdy mechaniczne lub rowery, winny dawać zawczasu dźwiękowy sygnał ostrzegawczy, szczególnie przed zakrętami i skrzyżowaniem dróg, oraz w miejscach, gdzie droga nie jest widoczna na dłuższej przestrzeni lub gdy zbliżają się do oddzielnie stojących budynków.

Wozom, które nie mają resorów albo wskutek rodzaju swej budowy lub ładunku wywołują przy szybkiej jeździe silny hałas lub turkot, wolno tylko celem wyminięcia wozów, jadących w tym samym kierunku, przejeżdżać w szybkim tempie, pozątem winny one jechać tylko powoli.

Ściganie się.

Wszelkie ściganie się osób pieszych, jeźdźców, samochodów, motocykli, rowerów, pojazdów konnych itp. na drogach publicznych (ulicach), podczas ruchu zwykłego, jest bezwarunkowo wzbronione.

Na urządzenie w celach sportowych wyścigów na drodze publicznej należy uzyskać pozwolenie Urzędu Wojewódzkiego.

Wozy z produktami targowemi.

§ 77.

Wozem, przyjeżdżającym do miasta z produktami targowemi, nie wolno przebywać podczas targu poza miejscem targu w celach handlowania przywiezionymi produktami. Również nie wolno wozów tych zatrzymywać na ulicy.

Sprzęganie wozów.

§ 78.

Bezpośrednio jeden za drugim nie może jechać więcej niż 6 wozów. Odległość między grupami po 6 wozów winna wynosić najmniej 30 m.

Szczelne zamykanie wozów transportowych.

§ 79.

Wozy, których używa się do przewożenia rzeczy płynnych lub wydzielających kurz albo rozsypujących się, muszą być w ten sposób urządzone, by ich zawartość nie mogła się wylewać, wysypywać lub ulatniać w powietrze.

Gruzy z budowli, rumowiska, miał i inne wydzielające kurz ładunki wolno przewozić tylko w stanie zwilżonym.

Przedmioty wstręt wywołujące lub mogące płoszyć zwierzęta pociągowe lub bydło, wolno przewozić tylko szczelnie przykryte.

Ładunek.

Szerokość, długość, wysokość i waga ładunku.

§ 80.

Obrys pojazdu, jadącego na drodze publicznej, tj. jego szerokość wraz z wszystkimi wystającymi częściami ładunku, nie może przekroczyć 2,5 m. długość zaś z ładunkiem i dyszlem nie powinna wynosić więcej niż 10 m, a wysokość wraz z ładunkiem 4 m. ponad powierzchnię drogi.

Przedmioty, wystające z tyłu poza wozem, należy w dzień opatrzyć w widoczne znaki, a wieczór w zapaloną latarkę dodatkową.

Pojazdy, których wymiary przekraczają wymi-
nione powyżej normy przepisowe, mogą krążyć
w miastach tylko za specjalnem zezwoleniem, wyda-
nem przez właściwą władzę policyjną, a na drogach
publicznych, w miejscowościach nie zabudowanych,
za zezwoleniem zarządu drogowego.

Pozwolenie to winien powożący względnie kie-
rowca samochodu mieć podczas jazdy przy sobie
i okazywać na żądanie władzy policyjnej albo orga-
nów zarządu drogowego.

Przepisy te, co do wymiarów pojazdu, nie sto-
sują się do wozów ciężarowych z belkami, rusztowa-
niami drabinowemi itp.

Waga pojazdu wraz z ładunkiem powinna być
zawsze, a zwłaszcza podczas gołoledzi, w takim sto-
sunku do siły pociągowej lub siły napędu, żeby po-
jazd zawsze mógł poruszać się bez przeszkód.

Powożący, którzy przeciążają zwierzęta pociągo-
we, będą karani za tamowanie ruchu niezależnie od
odpowiedzialności karnej za dręczenie zwierząt.

S p o s ó b n a ł a d o w a n i a .

§ 81.

Ładunek winien być tak podzielony i przymo-
cowany, żeby nie mógł spaść lub spowodować prze-
wrócenia wozu.

Zwłaszcza beczki, worki, skrzynie i inne przed-
mioty, wystające ponad wozem lub po jego bokach,
należy silnie przymocować zapomocą powrozów lub
łańcuchów. Wleczenie przedmiotów po ziemi jest
wzbronione.

P r e w o ż e n i e p r e d m i o t ó w p o w o d u -
j ą c y c h h a ł a s .

§ 82

Blachy, sztaby żelazne itp. należy tak ułożyć
na wozie lub opakować, żeby przy przewożeniu nie
powodowały hałasu. Przy ładowaniu i wyładowywaniu
nie wolno przedmiotów tych rzucać. Miejscowa wła-
dza policyjna może wydać stosownie do miejscowych
warunków specjalne rozporządzenie, regulujące prze-
jeżdżanie wozów z ładunkami, wywołującemi silny hałas.

P r e w o ż e n i e c i e ż a r ó w p r z e z m o s t y .

§ 83.

Zabrania się bez specjalnego zezwolenia prze-
wozić przez mosty ciężarów, przekraczających do-
puszczalne obciążenie mostu, wskazane na tablicy
przy wejździe na most.

W razie potrzeby wzmocnienia mostu ponosi
przewożący koszta z tem wzmocnieniem związane,
a określone przez właściwy zarząd drogowy.

Ze względu na stan mostów lub nawierzchni
dróg jakoteż ze względu na wyjątkowe warunki bez-
pieczeństwa ruchu może właściwa miejscowa władza
policyjna wzgl. właściwy zarząd drogowy na pewien
czas zabronić lub ograniczyć ruch pojazdów wzgl.
niektórych ich rodzajów na określonych odcinkach
dróg. O wydanem takim zarządzeniu winny władze
powyższe natychmiast wzajemnie się zawiadamiać.

B. Ruch pojazdów konnych.

T a b l i c a i m i e n n a .

§ 84.

Każdy pojazd konny, który nie jest wyłącznie
przeznaczony do przewożenia osób, winien być zaop-
atrzonony w tablicę, umieszczoną po lewej stronie,
podającą imię i nazwisko i miejsce zamieszkania
(miasto, ulicę i numer lub nazwę wsi i powiatu)
właściciela pojazdu. Przy wozach większych majątków
ziemskich wystarczy nazwa tychże majątków
ziemskich oraz nazwa powiatu, a przy wozach, nale-
żących do firm, związków itp. — ich nazwa i dokła-
dny adres.

Jeżeli kilka takich wozów należy do jednego
właściciela, to oprócz tego winny one być oznaczone
liczbami porządkowemi.

Rozmiar tablicy winien wynosić 15x20 cm. Na-
pis winien być czytelnie wykonany czarną farbą na
białym tle, a litery mają być nie mniejsze niż 4 cm.

Powyższy przepis nie dotyczy powozów rzado-
wych.

Hamulce.

§ 85.

Wszelkie pojazdy zaprzęgowe, utrzymywane
w celach zarobkowych dla przewozu ciężarów i osób,
z wyjątkiem pojazdów osobowych na 1 do 4 miejsc,
winny być zaopatrzone w hamulce, sporządzone
z mocnego materiału, poruszane z siedzenia powoża-
cego i działające szybko i sprawnie na tylne koła
pojazdu.

Ciężarowe pojazdy zaprzęgowe wiejskie mogą
mieć hamulce, poruszane nie z miejsca dla woźnicy.

Dyszle.

§ 86.

Dyszle u wozów i sań winny być mocne, ażeby
umożliwiały zatrzymanie wozu wzgl. sań w każdej
chwili.

S a n i e .

§ 87.

Zabrania się używać sań bez dyszla i hołobli,
mających zaprzęg tylko z pasów lub postronków.

Zabrania się jeździć saniami po drogach pu-
blicznych bez dzwonków lub grzechotek, nawet w takim
razie, jeżeli kilka sań tworzy jedną kolumnę.

Nie wolno przewozić na drogach publicznych
ciężarów saniami, których plozy mają w części dol-
nej mniej niż 120 cm. długości i mniej niż 10 cm.
szerokości. (Plozy są to dwa drągi pod saniami,
z przodu zakrzywione).

U p r z ą ż i z a p r z ę g .

§ 88.

Uprzęże zwierząt pociągowych muszą być trwa-
łe i w dobrym stanie.

Zaprzęg w jednego konia winien posiadać ho-
łoble t. j. 2 drążki, między którymi zaprzęga się ko-
nia do jednokonnego wózka.

W i e l k o ś ć z a p r z ę g u .

§ 89.

Ogólna liczba koni zaprzężonych obok siebie
wraz z ewent. uwiązaniem do nich końmi nie powin-
na przekraczać trzech.

Konie, prowadzone za wozem, muszą być tak
krótco uwiązane, żeby nie mogły schodzić w bok. Ko-
nie, które kłusają, powinny być na drogach publi-
cznych stale zaopatrzone w mocny kaganiec.

K o n i e , k t ó r y c h n i e w o l n o u ż y w a ć
d o z a p r z ę g u .

§ 90.

Nie wolno używać do jazdy zwierząt pociągo-
wych kulawych, lub zakaźnie chorych zwierząt, z wi-
docznymi skazami, zwierząt poważnie pokaleczonych,
słabych z powodu starości lub oczywiście przemęczo-
nych. Zakazane jest niepotrzebne i nadmierne bicie
zwierząt.

O ś w i e t l e n i e .

§ 91.

Każdy wóz, znajdujący się wieczorem i w nocy
na drodze publicznej, a w taborach pierwszy i ostatni
wóz, winien być z nastaniem ciemności oświetlony
przynajmniej jednym bezbarwnym światłem, umie-
szczonem po lewej stronie wozu i widocznem z daleka

Powozy powózki osobowe winny być zaopatrzo-
ne w dwie latarnie, umieszczone po bokach i tak u-

rządzone, aby rzucały jasne bezbarwne światło wprost i na boki, wtył zaś czerwone.

Odpowiedzialność.

§ 92.

Za nieprzestrzeganie przepisów, zawartych w §§ 84—91 niniejszego rozporządzenia, odpowiada właściciel pojazdu i woźnica. Odpowiedzialność właściciela upada, jeżeli w danych okolicznościach uczynił wszystko, by nie być narażonym na odpowiedzialność, a mianowicie poczynił wszelkie możliwe kroki, ażeby przepisy przestrzegane były przez woźnicę.

Woźnica.

§ 93.

Każdy zaprząg winien mieć swego woźnicę. Wyjątek dopuszczalny jest tylko przy taborach, gdzie woźnica prowadzić może dwa wozy, jeden za drugim, zaprzężone tylko w jednego konia każdy. Zabrania się pod karą poniewierać konie lub powierzać powożenie osobom, nieobeznanim z końmi i obowiązującymi przepisami o ruchu kołowym na drogach publicznych oraz osobom niezdatnym do powożenia z powodu wad umysłowych lub ułomności cielesnych, albo mającym mniej niż lat 16.

Woźnica któryby podczas powożenia usnął, lub powoził, będąc pijanym, będzie pociągnięty do surowej odpowiedzialności.

Osobom nieodpowiednim, a zwłaszcza osobom kilkakrotnie karanym za przekroczenia przepisów o ruchu kołowym, może Wojewoda ze względów bezpieczeństwa publicznego zakazać jeździć konno lub samodzielnie kierować zaprzęgiem na obszarze tut. Województwa.

Miejsce woźnicy.

§ 94.

Każdy wóz powinien tak być urządzony, aby woźnica miał ze swego miejsca widok na wszystkie strony. O ile woźnica nie siedzi na siodle, winien zajmować na wozie miejsce dla niego przeznaczone lub ewent. iść obok wozu z lewej strony, nie puszczając cugli z rąk.

Na woływanie przy spotkaniu.

§ 95.

Przy wymijaniu wozów lub przechodniów powinien woźnica ostrzegać głośno i wczas, ewt. się zatrzymać.

Zatrzymywanie wozów.

§ 96.

O zamiarze zatrzymania wozu lub o zamiarze zmiany kierunku jazdy winien woźnica uprzedzić jadących za nim przez podniesienie bicia lub ręki.

Nadzór w razie oddalenia się woźnicy od zaprzęgu.

§ 97.

Nie wolno zostawiać zaprzężonego wozu na publicznej drodze bez nadzoru. Oddalając się od zaprzęgu, powinien woźnica na cały czas swej nieobecności polecić nadzór innej osobie, odpowiadającej warunkom przewidzianym w § 93.

Zbyteczne dzwonienie.

§ 98.

Przy wozach posiadających dzwonek, np. wozy mleczarskie, wolno używać dzwonka tylko celem zwrócenia uwagi interesantom, jednakowoż zabrania się przez długotrwałe dzwonienie zakłócać spokój na drogach publicznych.

C. Ruch pojazdów mechanicznych.

Znaki rejestracyjne i numery próbne.

§ 99.

Wszystkie pojazdy mechaniczne, znajdujące się na drogach publicznych, bez względu na to, z jakiego

powodu i w jakim celu, muszą być zaopatrzone w znaki rejestracyjne, wydane przez Urząd Wojewódzki.

Wobec tego osoby i przedsiębiorstwa, zajmujące się fabrykacją, naprawą wzgl. sprzedażą pojazdów mechanicznych, oraz osoby, przedstawiające pojazd mechaniczny do zbadania lub rejestracji, obowiązane są dla próbnych jazd oraz koniecznych wyjazdów przed rejestracją wyjednać w Urzędzie Wojewódzkim przyział numerów próbnych.

Wysokość kwot, wpłaconych na dochód budżetu Ministerstwa Robót Publicznych za przydział numerów próbnych, określona jest przepisami § 23 rozporządzenia Min. Robót Publicznych i Ministerstwa Spraw Wewnętrznych z dnia 6. lipca 1922 r. o ruchu samochodów itd. (Dz. Ust. R. P. nr. 65, poz. 587) oraz późniejszymi rozporządzeniami.

Osoby i przedsiębiorstwa, które zgłosiły swój pojazd mechaniczny do rejestracji w Urzędzie Wojewódzkim, a nie są zaopatrzone w wymieniony powyżej numer próbny, mogą się wystarać o bezpłatny numer próbny, ważny tylko na czas potrzebny do rejestracji.

Dopuszczone do ruchu pojazdy mechaniczne wciąga Urząd Wojewódzki do specjalnego rejestru, wyznacza znak rejestracyjny dla danego pojazdu i wydaje właścicielowi tablicę z tym znakiem dla umieszczenia na pojeździe oraz kartę rejestracyjną czyli pozwolenie na kursowanie pojazdu, ważne dla całego obszaru Rzeczypospolitej Polskiej.

Przykrywanie czemkolwiek znaków pojazdu mechanicznego jest zabronione. Znaki te należy zawsze utrzymywać w stanie czystym i czytelnym. Ozdabianie znaków rejestracyjnych lub umieszczenie obok nich i wogóle z przodu lub z tyłu pojazdów napisów, liter, znaków i cyfr poza znakami klubowymi i fabrycznymi jest niedopuszczalne.

Przenoszenie znaków rejestracyjnych z jednego pojazdu na drugi, chociażby tego samego typu, jest wzbronione.

Wykazy (dyplomy) szoferskie.

§ 100.

Osoby cywilne jako też i wojskowe, prowadzące pojazdy mechaniczne na drogach publicznych, winny posiadać wykaz (dyplom) szoferski czyli pozwolenie na prowadzenie pojazdu mechanicznego, wydane przez właściwy Urząd Wojewódzki w myśl przepisów rozporządzenia Ministerstwa Robót Publicznych i Ministerstwa Spraw wewnętrznych z dnia 6. lipca 1922 r. o ruchu samochodów itd. (Dz. Ust. R. P. nr. 65, poz. 587.) wzgl. przez władze wojskowe.

Obcokrajowcy, prowadzący zagraniczne pojazdy mechaniczne, kursujące na podstawie międzynarodowego świadectwa drogowego, winni mieć zamiast wymienionego powyżej wykazu szoferskiego upoważnienie do prowadzenia tego pojazdu, wypisane w tym międzynarodowym świadectwie drogowym.

Obowiązek okazywania kart rejestracyjnych i wykazów szoferskich

§ 101.

Kierowca pojazdu mechanicznego obowiązany jest w czasie prowadzenia pojazdu tego na drodze publicznej mieć zawsze przy sobie pozwolenie na prowadzenie pojazdu mechanicznego (wykaz szoferski) i pozwolenie na dopuszczenie pojazdu tego do ruchu (kartę rejestracyjną). Dokumenty te winien kierowca okazywać na każde żądanie policji państwowej, służby drogowej i urzędów gminnych, upoważnionych w myśl art. 19. ustawy z dnia 7. października 1921 (Dz. Ust. R. P. nr. 89, poz. 659) do czuwania nad przestrzeganiem przepisów porządkowych na drogach publicznych jako też na żądanie osób specjalnie do

tego upoważnionych przez Pana Wojewodę lub Ministerstwo Robót Publicznych. Na znak dany ręką przez organa policji lub służby drogowej, kierowca obowiązany jest niezwłocznie pojazd zatrzymać.

Międzynarodowe świadectwo drogowe, wydane przez władze polskie, nie zastępują na obszarze tutejszego Województwa karty rejestracyjnej ani wykazu szoferkiego.

Kierowcy pojazdów mechanicznych, zaopatrzonych numerami próbnymi, winni zamiast karty rejestracyjnej posiadać kartę numeru próbnego.

Prolongaty wymienionych powyżej dokumentów.

§ 102.

Karty rejestracyjne winny być co rok w ciągu marca przedstawione w Urzędzie Wojewódzkim do prolongowania.

Wykazy szoferskie winny być także co rok najdalej do 1-go kwietnia przedłożone w Urzędzie Wojewódzkim do prolongaty.

Perjodyczne badanie przepisów mechanicznych.

§ 103.

Pojazdy mechaniczne używane do celów zarobkowych, tak osobowe jak i ciężarowe, podlegają perjodycznemu badaniu przez Komisję Samochodową raz na rok, a wszelkie inne pojazdy mechaniczne raz na 3 lata. Obowiązek przestrzegania terminów leży na właścicielach pojazdów.

Oświetlenie pojazdów mechanicznych.

§ 104.

Z zapadnięciem zmroku winien każdy samochód, znajdujący się na drodze publicznej, być zaopatrzony w światło a to: 2 latarnie o łagodnym blasku bezbarwnym z przodu oraz 1 czerwoną z tyłu po lewej stronie pojazdu. Prócz tego tylna tablica ze znakiem rejestracyjnym winna być należycie oświetlona. Latarka tylna oraz urządzenie do oświetlenia tylnego znaku nie mogą być gaszone i zapalane z siedzenia kierowcy lub z wnętrza pojazdu.

Motocykle bez przyczepki winny posiadać tylko 1 światło białe, umieszczone z przodu.

Motocykle z przyczepką powinny posiadać, oprócz światła z przodu, także tylne światło czerwone, podobnie jak samochody.

Pojazdy mechaniczne, służące dla celów rolnictwa, udające się z miejsca postoju na roboty w polu lub odwrotnie, mogą być oświetlone tylko 1 ręczną latarką.

Reflektory.

§ 105.

W miastach położonych na obszarze tutejszego Województwa, wolno na ulicach, słabo oświetlonych, używać reflektorów celem umożliwienia kierowcy samochodu rozpoznania drogi lub zauważenia przeszkód lub przedmiotów, znajdujących się na jezdni.

Rozporządzenie Miejskich Urzędów Policyjnych w Poznaniu, Bydgoszczy, Gnieźnie, Inowrocławiu podadzą do publicznej wiadomości spis ulic, na których stosowanie reflektorów jest dopuszczalne.

Sygnały dźwiękowe.

§ 106.

Jako dźwiękowy sygnał ostrzegawczy wolno jest kierowcom samochodów używać tylko ręcznych trąbek o niskim tonie, a na obszarze tutejszego Województwa także klaksonów, motocykliści zaś winni używać trąbek o wysokim tonie. Używanie innych sygnałów jak: gwizdków, syren, piszczałek lub dzwonek jest wzbronione.

Kierowcy pojazdów mechanicznych ratunkowych (sanitarnych i straży pożarnej) mogą dla odróżnienia używać specjalnych sygnałów jak: dzwonek, gwizdków, syren, piszczałek itp.

Również wzbronione jest nadużywanie sygnału dźwiękowego, który należy stosować tylko dla niezbędnego ostrzeżenia osób pieszych lub powożących.

Sygnał ten dawać należy zawczasu, szczególnie przed zakrętami i skrzyżowaniami dróg oraz w miejscach, gdzie droga nie jest widoczna na dłuższej przestrzeni, lub gdy pojazd zbliża się do oddzielnie stojących budynków.

W chwili przejazdu obok wozów z końmi wolno, by nie płoszyć koni, dawać sygnały tylko w wyjątkowych wypadkach celem zapobieżenia nieszczęśliwemu wypadkowi.

Zatrzymanie pojazdów mechanicznych i zmiana kierunku jazdy.

§ 107.

Przed zatrzymaniem pojazdu mechanicznego lub przed zmianą kierunku jazdy winien kierowca tego pojazdu dać sygnał, a mianowicie: przed zatrzymaniem pojazdu mechanicznego wyciągnąć rękę w górę, a zmianę kierunku jazdy wskazać ręką w odośnym kierunku.

Samochody kryte winny posiadać specjalny przyrząd mechaniczny celem zastąpienia sygnału dawanego ręką.

Dymienie silnika.

§ 108.

Wolny wydmuch tłumika winien być w miejscowościach zabudowanych zawsze szczelnie zamknięty.

Nie wolno wyjechać pojazdem mechanicznym na ulicę, jeżeli silnik dymi wskutek przeoliwienia.

Kierowcy motocykli i samochodów.

§ 109.

Kierowcy samochodów, motocykli oraz rowerzyści winni ostrzegać zapomocą głosu.

Jeżeli ostrzeżenie takie nie wystarczy, należy zwolnić bieg swego pojazdu lub zatrzymać go.

Zabrania się kierowcom pojazdów mechanicznych wskutek nieogłębnej lub lekkomyślnej jazdy obryzgiwać przechodniów błotem.

Oddalenie się kierowcy od pojazdu.

§ 110.

Dopóki maszyna lub silnik pracuje, kierowca nie powinien schodzić z pojazdu i nie ma prawa oddalać się. Przed oddaleniem się winien zacisnąć hamulec i uniemożliwić puszczenie w ruch pojazdu przez osoby niepowołane.

Zakaz palenia tytoniu w samochodach

§ 111.

Zabrania się osobom kierującym pojazdem mechanicznym, a w autobusach również pasażerom, palenia tytoniu podczas jazdy oraz postoju samochodu. W czasie postoju samochodu zakaz palenia obowiązuje kierowcę, o ile tenże znajduje się w chwili postoju samochodu przy kierownicy.

Zakaz prowadzenia pojazdu przez kierowcę nietrzeźwego.

§ 112.

Prowadzenie pojazdu mechanicznego przez kierowcę nietrzeźwego jest surowo wzbronione. Za przestępstwo to przewidziana jest kara sądowa i utrata dyplomu szoferskiego.

Autobusy.

Dla autobusów wyda tutejszy Urząd Wojewódzki osobne przepisy.

D. Dorożki konne i samochodowe.

§ 114

Osobno również ureguje się sprawę urochomienia dorożek konnych i samochodowych.

E. Tramwaje.

§ 115

Motorniczych tramwajowych obowiązują ogólne przepisy o ruchu ulicznym z uwzględnieniem tych, które wynikają ze specjalnych właściwości ruchu tramwajowego.

W razie chwilowego zatrzymania ruchu ulicznego wogóle lub wozów tramwajowych na linii w szczególności, należy wozy tramwajowe tak ustawić, aby co trzy wozy był pozostawiony 4-metrowy odstęp.

Wozów tramwajowych nie wolno zatrzymywać na skrzyżowaniach ulic oraz na zakrętach, z wyjątkiem potrzeby spowodowanej wypadkiem. Wozy tramwajowe, doczepiane do motorowych wozów tramwajowych, mogą być doczepione i odczepione na drogach publicznych tylko na przystankach końcowych lub w miejscach specjalnie na ten cel przez Urząd Wojewódzki wyznaczonych na podstawie wniosków miejscowej władzy policyjnej. Reflektory, używane przy wozach tramwajowych, podpadają pod przepisy, dotyczące reflektorów przy pojazdach mechanicznych.

F. Ruch rowerów!

§ 116.

Każda osoba, jeżdżąca na rowerze po drogach publicznych, winna posiadać imienną kartę rowerową, wydaną przez miejscową władzę policyjną na pisemną lub ustną prośbę tejże osoby.

Kartę tę należy podczas jazdy rowerem na drogach publicznych mieć przy sobie i okazywać na każde żądanie organów wymienionych w § 101 niniejszego rozporządzenia.

Rowery, dopuszczone do ruchu po ulicach.

§ 117

Do krażenia po ulicach dopuszcza się tylko rowery jedno- i dwuosobowe (tandemy), zaopatrzone w sprawnie działający hamulec, latarkę na przodzie o bezbarwnym świetle i dzwonek jako sygnał ostrzegawczy.

Używanie przez cyklistów innych sygnałów niż dzwonek jest wzbronione.

Tabliczki rejestracyjne na rowerach,

§ 118.

Rozporządzenie policyjne w przedmiocie tabliczek rejestracyjnych na rowerach z dnia 30 sierpnia 1927 l. dz. 18147/27 II. (Dz. Urz. Woj. Pozn. nr. 43, poz. 563) reguluje sprawę tabliczek rejestracyjnych na rowerach.

Zakaz wypuszczania z rąk kierownicy podczas jazdy.

§ 119

W czasie jazdy na drogach publicznych nie wolno cyklistom wypuszczać z rąk kierownicy.

Cyklistom, jadącym na rowerach jednoosobowych, nie wolno zabierać ze sobą osób dorosłych. Dzieci poniżej sześciu lat mogą być zabierane, jeżeli dla nich urządzone specjalne siedzenie.

Miejsce dla jazdy rowerem.

§ 120

Jadący na rowerach po drogach bitych lub brukowanych mogą używać poboczy (burt), o ile to nie utrudnia ruchu pieszego, odbywającego się na tych poboczach.

W obrębie miast i miejsc zamieszkałych zabrania się jeździć rowerem na chodnikach.

§ 121.

Rowery z przystosowanymi silnikami napędowymi podlegają przepisom o ruchu samochodów i innych pojazdów mechanicznych.

G. Wózki ręczne lub ciągnięte przez psy.

Uwaga: Poniższe przepisy nie odnoszą się do wózków dla dzieci, chorych i kalek.

§ 122.

Wózki ręczne lub ciągnięte przez psy, sanki, taczki itd. winny krążyć tylko na jezdni. Wózki te powinny być zaopatrzone w latarnię, umieszczoną z lewego boku.

§ 123.

Kierowcom wózków ciągniętych przez psy itp. oraz wózków ręcznych i taczek ciągniętych dozwala się wszakże nosić latarnie w ręku, jeżeli nie można ich przywiązać do wozu lub do zwierząt pociągowych lub też dyszla. Przy wózkach i taczkach pchanych lub posuwanych musi latarnia znajdować się zawsze na przedzie wózka lub tp.

H. Zwierzęta.

Prowadzenie koni.

§ 124.

Dla koni wierzchowych nie wolno używać uzdy bez wędzidla. Jeźdźcom, prowadzącym obok siebie konie, wolno jechać tylko stępa. Konie prowadzone należy trzymać krótko.

Osoby piesze, prowadzące konie, powinny je trzymać krótko za cugle, również należy krótko wiązać konie u wozu.

Ujeżdżanie i musztrowanie koni na ulicach jest wzbronione.

Ostre podkowy.

§ 125.

Podczas gołoledzi powinny być konie zaopatrzone w ostre podkowy lub haele (ocele).

Pętanie koni i bydła rogatego.

§ 126.

Większą ilość koni wolno prowadzić tylko stępa, po trzy sztuki obok siebie lub trzy pary jedna za drugą.

Także i bydło wolno prowadzić tylko mocno uwiązane, po trzy sztuki obok siebie lub dwie pary jedna z drugą.

Każda taka partja składać się może najwyżej z piętnastu sztuk koni lub bydła wzgl. 40 sztuk owiec pod dozorem conajmniej dwóch poganiaczy

Przepis powyższy nie dotyczy pędzenia bydła na pastwisko i z powrotem.

Przy przeprowadzeniu przez miasto powinno być bydło mocno powiązane za rogi. Stadniki powinny być prowadzone każdy przez dwóch silnych poganiaczy i mieć zasłonę na oczach.

Miejski Urząd Policyjny może w miastach ze względu na bezpieczeństwo publiczne i warunki miejscowe uregulować rozporządzeniem policyjnym pędzenie bydła rogatego, transport świń, owiec, kóz itp.

Bydło na ulicach.

§ 127.

Na drogach publicznych, ulicach i w miejscach publicznych miast i gmin wiejskich nie wolno pozostawiać jakiegokolwiek bydła bez dozoru.

Poganiacze bydła.

§ 128.

Transport cieląt i świń winien być dokonany na wozach.

Przy każdym transporcie bydła winna znajdować się dostateczna ilość należycie wprawionych poganiaczy. Osób niżej lat 16 nie wolno zatrudniać przy przeprowadzaniu bydła.

W miastach wolno prowadzić bydło tylko bocznymi ulicami.

Psy stróżujące.

§ 129.

Psy, używane do pilnowania budek, taczek lub wozów na ulicy, muszą być zaopatrzone w kagańce i trzymane na smyczy.

CZĘŚĆ IV.

Zlecenia organów nadzorczych.

§ 130.

Wszelkie polecenia i wskazówki miejscowych władz policyjnych oraz osób do tego upoważnionych, odnoszące się do utrzymania porządku publicznego, bezpieczeństwa i sprawności ruchu oraz ochrony osób i własności, winny być pod każdym względem przez publiczność dokładnie przestrzegane i niezwłocznie wykonane nawet wtedy, gdy są dane tylko zapomocą znaków lub specjalnych aparatów. To samo dotyczy zleceń, dotyczących utrzymania czystości i zapobieżenia hałasom.

CZĘŚĆ V.

Przepisy wykonawcze, karne i końcowe.

Zastępca właściciela nieruchomości.

§ 131.

Przekroczenia niniejszego rozporządzenia policyjnego karane będą — o ile według ogólnych przepisów karnych nie grożą kary wyższe — grzywną do wysokości 60 zł, względnie — w razie niemożności ściągnięcia grzywny — odpowiednim aresztem, niezależnie od odpowiedzialn. cywiln. za wyrządzone szkody

Grzywny.

§ 132.

Grzywny oraz koszty przywrócenia drogi do pierwotnego stanu wpływają do właściwego zarządu drogowego, w zależności od tego, na jakiej kategorii dróg przekroczenie miało miejsce.

Wejście w życie niniejszego rozporządzenia.

§ 133.

Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dn. ogłoszenia w *Dzienn. Urzęd. Wojewódz. Poznańskiego.*

Z tą chwilą uchyla się wszelkie wydane przed terminem na obszarze tutejszego Województwa rozporządzenia policyjne, dotyczące ochrony dróg publicznych oraz bezpieczeństwa ruchu publicznego, o ile one są sprzeczne z niniejszym rozporządzeniem.

Miejscowe władze policyjne mogą odtąd wydawać z uwzględnieniem lokalnych potrzeb rozporządzenia policyjne, dotyczące ochrony dróg publicznych oraz bezpieczeństwa ruchu na tychże tylko w wypadkach, przewidzianych w niniejszym rozporządzeniu, a rozporządzenia te nie mogą być sprzeczne z rozporządzeniem niniejszym.

Poznań, dnia 15 lutego 1928 r.

L. dz. 7232/27 VIII. D. Wojewoda Bniński

Powyzsze podaje do wiadomości

Rawicz, dnia 5 marca 1928 r.

PRZEWODNICZĄCY WYDZIAŁU POWIATOWEGO
(—) Chmielowski, starosta.

89. Kontumacja psów.

Wobec wygaśnięcia zarazy wścieklizny w majątności Rokosowo pow. gostyńskiego uchylam niniejszym moje rozporządzenie z dnia 27. X. 1927. L. dz. 16711/27-4 ogłoszone w *Orędowniku Urzęd. nr. 45 poz. 396.*

Rawicz, dnia 5 marca 1928 r.

STAROSTA

L. dz. 3509/28-4 (—) Chmielowski.

90.

Zarybianie wód ikra sandacza.

Kraj nasz posiada liczne a żyzne wody, cierpiące w większości na brak gatunków ryb pelnej wody.

Taką rybą jest sandacz.

Jest to ryba drapieżna, żywiąca się drobnymi rybami. Rośnie szybko, osiągając duże rozmiary. Mięso jej jest wysoce cenione.

Najlepiej nadające się wody dla sandacza — to umiarkowanie głębokie jeziora (4 do 6 m.) o dnie przynajmniej miejscami twardem: zwirowatym, piaszczystem lub gliniastym, o słabej roślinności, o wodzie w lecie kwitnącej, wskutek tego w tym okresie mętnej. Rośnie jednak i w mniej odpowiedających mu wodach, a więc w zbiornikach nawet bardzo głębokich i przezroczystych, jak również w jeziorach o dnie mulistym.

Nadaje się dobrze do hodowli stawowej.

Do niszczenia chwastu rybnego w stawach karpowych, zamiast szczupaka może być również użyty sandacz i to ze znacznie lepszym wynikiem. Sandacz osiąga w końcu pierwszego roku 15—20 cm. długości, stąd gospodarstwa stawowe, produkujące narybek sandacza mogą się przyczynić w ogromnej mierze do rozmnożenia tego wysoce wartościowego gatunku w naszym kraju.

Wobec powyższego, Wydział Rybacki C. T. R. sprowadza w rb. zapłodnioną ikra sandacza.

Osobom zamawiającym ikra będzie wysłana w połowie kwietnia.

Cena ikry w roku bież. będzie w przybliżeniu wynosiła 130. — zł. za 100.000 ziaren. Reflektanci na mniejszą ilość ikry, o ile sąsiadują z sobą mogą się połączyć razem celem sprowadzenia do spółki 100.000 sztuk.

Zamówień poniżej 100.000 ziaren nie przyjmujemy.

Osoby reflektujące na ikra sandacza zechcą przesać nie później jak do 20 marca rb. całkowitą należność zgóry, bądź przekazem pocztowym bądź też wpłacać na konto P. K. O. nr. 34 podając równocześnie swój dokładny adres pocztowo-telegraficzny i najbliższą kolejową stację wyładunkową.

Jednakże zastrzegamy, że odpowiedzialności za transport przyjąć nie możemy, ponieważ ikra sandacza ma nadejść z Węgier, zrobimy jednak co będzie możliwe, aby transport odbył się pomyślnie

Warszawa, dn. 27. II. 28 r. Kopernika nr. 30.

Wydział Rybacki

Centralnego Tow. Rolniczego.

L. dz. 3360/28-4

(—) nieczytelny.

91. Sprostowanie.

Ogłoszenie zarządzone w myśl art. 56 Ord. Wyborczej do Sejmu i Senatu z dnia 15 lutego 1928 roku ustalające listy okręgowe wyborcze do Senatu odnośnie do listy okręgowej „Katolickiej Unji Ziemi Zachodnich” nr. 30 prostaje się w ten sposób, iż w szeregu kandydatów do Senatu pod liczb. 8 ma być: „Grabowski Kazimierz”, 59 lat, rolnik, Zbierka — pow. Wągrówiec zamiast jak błędnie wydrukowano:

Grabowski Kazimierz, 59 lat, kapieć, Poznań Ratajezaka 29.

Niniejsze sprostowanie podaje się do publicznej wiadomości.

Poznań, dnia 2 marca 1928 r.

OKRĘGOWA KOMISJA WYBORCZA nr. 35.

(—) Dr. Wesper, przewodniczący.

Powyzsze podaje do publicznej wiadomości. Rawicz, dnia 5 marca 1928 r.

STAROSTA, (—) Chmielowski